

בס"ד. שיחת אור ליום ועש"ק פ' נצבים, כ"ז אלול, ה'תשנ"א

— אחרי תפלת ערבית —

בלתי מוגה

א. פותחין בברכה¹, היינו, שבכל השנה כולה צריכה כל פתיחה להתחיל עם ענין של ברכה,

ועאכו"כ בחודש אלול, כמנהג ישראל² שכאשר פוגשים איש ישראל (גם כאשר פוגשים אותו בפעם הראשונה) צריכים לברכו בברכת שנה טובה ומתוקה, וברכה זו היא הפתיחה לכל הענינים שיהיו ביניהם לאחרי כן,

ועאכו"כ ביי"ב ימים האחרונים דחודש אלול שהם באופן ד"יום לחודש³, הן בנוגע לחשבון על השנה שעברה, והן בנוגע להכנה לשנה הבאה, ובפרט שבי"ב הימים האחרונים דחודש אלול עצמם עומדים כבר — לאחרי שבת סליחות — ערב השבת השני של סליחות,

— שזוהי המעלה המיוחדת בשנה זו⁴ שיש בה (לא רק שבת אחת של סליחות, כהקביעות בכמה שנים, אלא) שתי שבתות של סליחות, "כפלים לתושי"ם⁵,

ומתכווננים לאמירת הסליחות בפעם הששית, ביום⁶ הששי בשבוע דפרשת "אתם נצבים היום כולכם"⁷ — שאז נעשית "חזקה" בענין הסליחות ע"י

הזמן, מאיזה סיבה שתהי' — טירחא דציבורא כו'.

(7) להעיר מהשייכות לר"ה — הן מצד יום הששי בשבוע, שהוא בדוגמת יום הששי של בריאת העולם, יום ברוא אדה"ר, כמו ר"ה; והן מצד פרשת השבוע, "אתם נצבים היום גוי", כידוע ש"היום" קאי על ראש השנה (ראה פנחה רזא ס"פ נצבים. רמ"ז לזח"ב לב, ב. לקו"ת ר"פ נצבים), ובמילא, הרי זה שייך גם להכנות לקראת ר"ה, ע"י הלימוד בתורה* בעניני ר"ה.

(* כידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא זורנו (ראה גם סה"ש תש"ד ע' 92) שלפני שיהודי עושה פעולה מסויימת, אפילו במחשבה או בדיבור ועאכו"כ במעשה, צריך לבחון

(1) ראה בהנסמן בלקו"ש חכ"ד ע' 641 בערה (ד"ה פותחין בברכה).

(2) ראה מטה אפרים או"ח סתקפ"א ס"ט.

(3) סה"ש תש"ג ע' 177. 179.

(4) כמדובר כמ"פ אודות יחודה של שנה זו בכמה ענינים — למעליותא, כמודגש גם בהר"ת ד"נפלאות אראנו": "נפלאות" — למעלה מנסים סתם, ו"אראנו" — אע"פ שהסדר בדרך כלל הוא ש"אין בעל הנס מכיר בנסו" (נדה לא, א).

(5) איוב יא, ו.

(6) ולהעיר, שעיקר הזמן שנקבע לאמירת הסליחות הוא סמוך ליום תפלת ערבית, אלא שצריך להיות לאחרי חצות הלילה, כמובן וגם פשוט, וכך ה"י נהוג בעבר שאמירת הסליחות היתה קודם עלות השחר, אלא שאכו"כ נתאחר

אמירתם במשך שלשה ימים⁸ באופן ד"כפלים⁹ לתושי"ם, חזקה כפולה¹⁰, הן בנוגע לעוה"ז והן בנוגע לימות המשיח¹¹,

והרי כללות הענין ד"כפלים" קשור עם ענין הגאולה¹², גאולה מכל מדידות והגבלות — כשם שענין התשובה הוא (לא כמו כללות העבודה בעניני התורה ומצוותי' שהיא במדידה והגבלה, אלא) עבודה שלמעלה מכל מדידה והגבלה, ועד כדי כך, שיש צורך בהשתדלות מיוחדת שעבודת התשובה תהי' (לא כמו אצל ר' אלעזר בן דורדיא ש"געה בככי' עד שיצתה נשמתו¹³, אלא) באופן שיוכל להמשיך בלימוד התורה וקיום המצוות בהיותו נשמה בגוף¹⁴.

ב. ויש לקשר זה עם חלק הפרשה השייך ליום זה — מששי עד שביעי: בשיעור חומש דיום זה נאמר¹⁵: "כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום גו' לא בשמים היא גו' ולא מעבר לים היא וגו'". והתמיהה בזה: מאי קמ"ל?!

משה רבינו עומד ומדבר עם בני" קרוב לסוף שנת הארבעים, לאחרי ש"נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע"¹⁶ (כמ"ש "ולא נתן גו' עד היום הזה")¹⁷, ובני" רואים שבמשך כל הזמן הזה מדברים אליהם ודורשים מהם קיום התומ"צ במעמד ומצב של נשמות בגופים, לא בשמים, ולא מעבר לים — שכן, במשך כל הזמן נמצאים הם במדבר, שאינו מעבר לים, אלא קרוב לארץ מצרים ולארץ ישראל, באמצע¹⁸.

(13) ע"ז יז, סע"א.
 (14) אע"פ שענין המסירת-נפש הוא נעלה יותר שלא בערך מהעבודה דלימוד התורה וקיום המצוות — כפי שמצינו בנוגע לה"בית-יוסף" (בעל המחבר דהשולחן-ערוך, פוסק על כל הדורות כולם) שכותב בספרו "מגיד מישרים" שבתחלה חשב שיזכה לדרגא היותר נעלית שתהי' לו מסירת-נפש בפועל, ובסופו של דבר "נענש" (על ענין שלא הי' בהתאם לגודל מעלתו כו') ולא זכה לכך, והמשיך בעבודתו בקיום התומ"צ בתור נשמה בגוף, לאורך ימים ושנים כפשוטם, כמדובר כמ"פ (ראה גם לקו"ש חכ"א ע' 176. וש"נ).
 (15) ל, יא"ג.

(16) ולהעיר, שגם כאן ישנם ג' ענינים.

(17) תבוא כט, ג.

(18) ויש לומר, שה"אמצע" הוא ע"ד ממוצע שבקדושה, שאינו ממוצע המפסיק, אלא ממוצע המחבר — שהרי יש צורך

(8) נוסף לכך שבכללות ענין הסליחות ישנם ג' ענינים — "סלח לנו מחל לנו כפר לנו".
 (9) ולהעיר, שגם בשלשה ימים ישנו ענין הכפל — שהרי יום השלישי הוכפל בו כי טוב (פרש"י בראשית א, ז (מב"ר פ"ד, ו)), "טוב לשמים וטוב לבריות" (קידושין מ, א. וראה אוה"ת בראשית לג, ב ואילך. ועוד).
 (10) ובלשון אדמו"ר הזקן באגרת התשובה (פ"ט) — "כפול ומכופל".
 (11) שאז יהי' סדר זמנים ומנין בפ"ע — אע"פ שגם אז יזכירו את הענינים שהיו בעוה"ז, החל מזכירת יצ"מ (כמ"ש בהגדה של פסח), וכמוזכר גם בפרשת השבוע (נצבים כט, טו): "כי אתם ידעתם את אשר ישבנו בארץ מצרים גו'".
 (12) ראה פרד"א פמ"ח. יל"ש ר"פ לך לך.

ולבדוק שזוהי פעולה המתאימה ע"פ תורה, ע"פ שו"ע, בתכלית השלימות.

וא"כ, מהו החידוש ש"המצוה הזאת גו' לא בשמים היא גו' ולא מעבר לים היא וגו'??!

ג. ויובן בהקדם המדובר כמ"פ שכל עניני התורה הם הוראה, אפילו קא-סלקא-דעתך בתורה שהתורה עצמה שוללת זאת,

וכפי שמאריך אאמו"ר בהחידושים שלו¹⁹, ש"ההלכה שעלי" אמרו אח"כ שבדוּתא היא כולם ממש אמר ה'.. ה' עצמו אומר ההלכה והוא עצמו אמר שבדוּתא היא, וכן כל האיבעיות שנשארן בתיקו, והדברים שנשארן בתיובתא, כולם אמרם ה', והוא אמר ג"כ התיקו והתיובתא וכדומה", והיינו, שאע"פ שלשונות אלה מורים על העדר הקיום והעדר המציאות, מ"מ, גם ענינים אלה ניתנו בשעת מתן-תורה, ובאופן של נתינה נצחית,

ועאכו"כ בנדו"ד, שיש אריכות שלימה בתורה-שבכתב: "לא בשמים היא גו' ולא מעבר לים היא וגו'" — יש לומר בפשטות, שמזה גופא מוכח שהתורה היא דוקא "בשמים" ודוקא "מעבר לים", ומשום זה צריכה התורה לשלול ולומר ש"לא בשמים היא גו' ולא מעבר לים היא וגו'", אלא ששלילת ענין זה אינה באופן שלא נשאר ממנו רושם, אלא אדרבה כו', כדלקמן.

ד. והביאור בזה:

כאשר בני"י שמעו עשרת הדברות, וכמו כן כשקיבלו כל עניני התורה ומצוותי" ממשה רבינו (ש"ק"בל²⁰ תורה מסיני ומסרה ליהושע וכו'²¹), הי' מונה אצלם בפשטות שהתורה היא דוקא "בשמים" ודוקא "מעבר לים": בשמים

19) לקוטי לוי"צ אגרות-קודש ע' רסו.

20) אבות רפ"א.

21) ולהעיר מהדבר פלא בלשון הרמב"ם בהקדמתו לספרו: "למדה משה רבינו כולה בבית דינו.. ואלעזר ופינחס ויהושע שלשתן קבלו משה" — שאינו מונה את יהושע בתור מקבל ראשון בבית דינו של משה, אלא רק לאחרי אלעזר ופינחס, ססדר זה, בפשטות, הוא לפי שאלעזר ופינחס היו מבוגרים יותר מיהושע (לא רק בכמה ענינים, אלא גם)

בחיבור שני הפכים לגמרי, מעמד ומצב שיהודי נמצא ב"ארץ מצרים", ומעמד ומצב שיהודי נמצא ב"ארץ ישראל",

כולל גם כפי שענין זה הוא בעבודה הרוחנית — כמ"ש בתניא (פמ"ז) ש"בכל דור ודור ובכל יום ויום חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא היום ממצרים", היינו, שבכל יום ישנו מעמד ומצב שיהודי נמצא בארץ מצרים ויוצא משם, וכמו כן ישנו הענין דמ"ת בהר סיני — בכל יום יהיו בעיניך חדשים (פרש"י תבוא כו, טז), ותיכף ומיד גם ענין הכניסה לארץ והבאת הביכורים — "כי תבוא אל הארץ גו' וירשתה וישבת בה ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארץ וגו'" — כפי שענין זה הוא ברוחניות הענינים*.

כפשוטה צ"ל תחילה ירושה וישיבה, שבע שכבשו ושבע שחלקו, ואילו בנוגע להפירות המוכנים שמצאו בני"י מיד בכניסתם לארץ — יש שקו"ט אם הביאו מהם ביכורים (ראה מלבי"ם ר"פ תבוא), או שביכורים צ"ל דוקא מהפירות עצמחו לאחרי עבודתו של כאו"א בחרישה וחריעה בשדהו וכרמו.

(* אע"פ שכדי לקיים מצות ביכורים

— כמ"ש²² "מן השמים השמיעך את קולו", ומעבר לים — ע"ד מ"ש²³ "כמים לים מכסים" (כפי שהוא ברוחניות הענינים), ולא עוד אלא שהתורה היא למעלה משמים (כולל גם "שמי השמים"²⁴) ולמעלה מים, ככל הפירושים והענינים שבהם!

והחידוש בפסוק "לא בשמים היא גו' ולא מעבר לים היא גו'" — שהתורה "נסעה וירדה"²⁵ ממקומה בשמים ומעבר לים (ולמעלה מהם), ובאה למטה, ועי"ז נעשו כל עניני התורה כפי שהם בשמים ומעבר לים — לא בשמים ולא מעבר לים, אלא באופן ש"קרוב אליך הדבר מאד כפיך ובלבבך לעשותו" (כהמשך וסיום שיעור חומש היומי)²⁶, במחשבה (בלבבך) בדיבור (כפיך) ובמעשה (לעשותו), ש"המעשה הוא העיקר"²⁷.

ה. ויש להוסיף בזה — בשייכות לענין התשובה:

ובהקדמה — שכאשר נמצאים קרוב לסיום הגלות, ובקרוב ממש יהי הזמן דקוב"ה אתא לאתבא צדיקיא בתיובתא²⁸, הרי עיקר העבודה היא עבודת התשובה, ובמילא, גם מ"ש בשיעור חומש היומי "כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום גו' לא בשמים היא גו' ולא מעבר לים גו' כי קרוב אליך וגו'" — קאי בעיקר על עבודת התשובה²⁹.

והרי תשובה ענינה שהיא דוקא בשמים ומעבר לים, ויתירה מזה, כיון שצריכה לכפר ולהשלים החסרון בעניני התורה שהיא בשמים ומעבר לים (כנ"ל ס"ד), עכצ"ל, שהיא למעלה אפילו משמים וים (כולל גם למעלה מהענין ד"כמים לים מכסים").

וכידוע שתשובה היא למעלה מתורה, שכן, אע"פ שתשובה (ובפרט תשובה עילאה שענינה יחוד פנימי) קשורה עם לימוד התורה (כמבואר באגרת התשובה³⁰), מ"מ, קדמה תשובה אפילו לתורה³¹, וכמובן גם ממארוז"ל³² "שאלו לחכמה חוטא מהו עונשו כו', שאלו לתורה וכו', שאלו להקב"ה ואמר יעשה תשובה ויתכפר לו", היינו, שתשובה היא למעלה מחכמה ולמעלה מתורה, ולכן, רק כאשר שאלו להקב"ה — שהוא למעלה מכל הענינים שנימנו לפנ"ז — אזי המענה הוא "יעשה תשובה כו'".

במספר השנים, כמובן מהמסופר בתנ"ך
 אודות מספר שני חיי יהושע וכלב כו'.
 (22) ואתחנן ד, לו.
 (23) ישעי' יא, ט.
 (24) תהלים קמח, ד.
 (25) כמבואר בתניא פ"ד.
 (26) ל, יד.
 (27) אבות פ"א מ"ז.
 (28) ראה זח"ג קנג, ב.
 (29) ראה גם לקו"ת פרשתנו מה, ג. וש"נ.
 (30) ספ"ח ואילך.
 (31) ראה גם לקו"ש ח"י"ח ע' 120 ואילך.
 (32) יל"ש תהלים רמז תשב. וראה ירושלמי מכות פ"ב ה"ו.

וזהו החידוש שלמרות גודל מעלת התשובה שהיא למעלה אפילו משמים וים כו' — נמשכת ובאה למטה באופן ש"קרוב אליך גו'", כנ"ל.

ו. ומזה מובן גודל מעלת התשובה ביום הששי דסליחות — להיותו ביום הששי בשבוע דפ' נצבים, שבשיעור חומש שבו נאמר "כי המצוה הזאת גו' לא בשמים היא גו' ולא מעבר לים היא גו' כי קרוב אליך וגו'":

בעמדנו בסיום העבודה דחודש אלול, ומתכוננים כבר לאמירת הסליחות בפעם הששית — הרי בודאי שכל הענינים הבלתי־רצויים לא זו בלבד שלא נשאר מהם שום רושם, אלא אדרבה, שנתהפכו לטוב, ונעשו (לא רק "כזכיות", אלא) זכיות ממש,

וכיון שכן, הרי עבודת התשובה עתה היא — לא כדי לפעול ענין של כפרה באופן ש"אין מזכירין לו דבר וחצי דבר ביום הדין"³³,

— דמאי קמ"ל?! לא זהו החידוש של עבודת התשובה שיהודי לא צריך לחשוש מפני יום הדין! ובפרט לאחר כל הענינים שעברו בני", ולאחרי מעשינו ועבודתנו משך אלפי שנים, ועוד והוא העיקר, לאחר ההתעסקות בלימוד פנימיות התורה וכו', הרי בודאי שאין שום חידוש בכך שיהודי אינו שייך לענין של דין, ואפילו לא "חצי דבר" של דין³⁴ —

אלא עבודת היום בענין התשובה (שזהו"ע דאמירת הסליחות) היא — תשובה עילאה, ועד להאופן היותר נעלה בתשובה עילאה גופא, כפי שהיא בשמים ומעבר לים, ולמעלה מהם (שעל זה יש צורך ב"שאלו להקב"ה" דוקא, כנ"ל ס"ה).

ועוד זאת, שכיון שתשובה עילאה היא בשמחה רבה³⁵, צריכה להיות עבודת היום בשמחה רבה.

ז. וזהו שאומרים לכאו"א מישראל: אין מה לחשוב אודות ענין של דין, או אפילו חצי דין — כיון שכבר קיבל כתיבה וחתימה טובה החל מר"ח אלול, ושבת מברכים אלול,

ועוד לפנ"ז — החל מחמשה עשר באב³⁶, עליו אמרו חז"ל³⁷ "לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכיפורים", היינו, שמדמים אותו ליוהכ"פ — "אחת בשנה"³⁸, אשר עבודת התשובה שבו היא פנימיות התשובה ותשובה עילאה³⁹, ובתשובה עילאה עצמה — בפנימיות שבפנימיות, שזהו גם

36 ראה דרכי חיים ושלום סתרפ"ד.

37 תענית כו, ב (במשנה).

38 ס"פ תצוה. אחרי טז, לד.

39 ראה לקו"ת תצא לז, ד. ובכ"מ.

33 תניא אגה"ת רפ"ב.

34 נוסף לכך ש"חצי דבר" של דין אינו

ענין של דין, שהרי דין צריך להיות דבר שלם

דוקא, ולא חצי דבר.

35 תניא אגה"ת ספ"א.

ענין החמש תפלות שביהכ"פ⁴⁰, שהם כנגד החמשה שמות שנקראו לה (לנשמה)⁴¹, עד לשם החמישי — "יחידה"⁴²,

ועוד והוא העיקר — שעבודת היום בענין הסליחה והתשובה, תשובה עילאה, צריכה להיות בשמחה הכי גדולה, באופן ד"כפלים לתושי", ועד לשמחה נעלית יותר משמחת פורים שהיא באופן ד"עד דלא ידע"⁴³.

ואף שלכאורה אינו מובן איך יתכן שמחה נעלית יותר מאשר "עד דלא ידע"? — הרי זהו ענינו של יהודי, שבכחו וביכלתו להתעלות ממצב של "עד דלא ידע" למצב נעלה יותר ב"עד דלא ידע", ע"ד שמחת פורים בשנת תנש"א היתה באופן נעלה יותר — "מעלין בקודש"⁴⁴ — משמחת פורים בשנת נסים שלפני, והרי "ימי הפורים האלה גו' זכרם לא יסוף מזרעם"⁴⁵, שיש בהם ענין הנצחיות יותר מהנצחיות דחג הפסח, חג השבועות וחג האסיף⁴⁶.

ועוד זאת, שכיון שיהודי הוא בעל-הבית על מציאות הזמן, הרי הוא פועל שתיכף ומיד נעשית גם החתימה וגמר חתימה טובה ו"פתקא טבא"⁴⁷, ותיכף ומיד עורך הוא "שמחת תורה"⁴⁸, ולא עוד אלא ביתר שאת וביתר עוז, דכיון שנערכת שלא בזמן הרגיל, הרי גם השמחה היא שלא בערך מכמו שהיא בזמן הרגיל.

ח. ונחזור לעניננו — להוסיף בהמדובר לעיל אודות מ"ש בשיעור חומש היומי "כי המצוה הזאת גו' לא בשמים היא גו' ולא מעבר לים היא וגו'":

האמור לעיל הוא בנוגע לפשטות הענין כפי שהוא בתורה-שבכתב, בשיעור חומש היומי (שזוהי ההתחלה דשיעורי חת"ת⁴⁹: חומש, ולאח"ז תהלים ותניא⁵⁰) ללא צורך בפירוש הענינים⁵¹;

נעשה עבודת האדם שלא בערך לגבי עבודתו ברגע שלפניז*.

(49) כהשם שניתן ע"י נשיא דורנו (ראה אגרות-קודש שלו ח"ד ע' רסח. ועוד).

(50) כפשטות הר"ת דחת"ת (תהלים ותניא) — נוסף על שאר הר"ת, כולל גם תנ"ך ותשובה.

(51) ובפרט שבלימוד תושב"כ לא נוגע

(40) ראה לקו"ט ס"פ פינחס. ובכ"מ.

(41) דב"ר פ"ב, לז.

(42) ולהעיר מהדבר פלא שבדבר — שיש גירסא בכמה מדרשים (ממדרשים הנפוצים) סדר השמות הוא באופן ש"יחידה" הוא השם הרביעי, ולאח"ז נזכר השם "חיי" (ראה ב"ר פי"ד, ט), ויש להאריך בזה, ואכ"מ.

(43) מגילה ז, ב.

(44) ברכות כח, א. וש"נ.

(45) אסתר ט, כח.

(46) ראה יל"ש משלי רמז תקמד. ועוד.

(47) ראה זהר ח"א רכ, א. ח"ג לא, סע"ב.

קמב, סע"א.

(48) ולפניז — גם השמחות דימי בית השואבה, "ושאבתם מים בששון ממעיני השועה", שזוה"ע הקשור עם "מעין" וקשור עם "ישועה", וקשור גם (והוא העיקר) עם עבודת האדם, שזוה"ע "ושאבתם", ובענין זה

(* ולהעיר, שאע"ג דאיהו לא חזי — מזל"י

חזי (מגילה ג, א. וש"נ), ואפילו אם גם מזל"י לא חזי — הרי זה מפני שזוהו למעלה מענין המזל, כשם שיהודי הוא למעלה ממזל, כמארז"ל (שבת קנו, א) "אין מזל לישראל", ואדרבה, יהודי הוא בעה"ב על ענין המזל, כולל גם בעה"ב על פירוש המאמר "אין מזל לישראל" — שהמזל לישראל הוא בבחי' "אין" (ראה לקו"ט ר"ה האזינו. ובכ"מ).

ונוסף לזה ישנם גם הענינים שנתבארו בתורת חסידות חב"ד, החל ממאמרי אדמו"ר הזקן, ובהם גופא — לא רק המאמרים שמתחילים עם פסוק או מאמר חז"ל, אלא גם מאמרים קצרים שמתחילים ב"להבין ענין כו", וכיו"ב, שבהם רואים התפעלות ואור יותר מאשר במאמרים הארוכים, ובהם ישנו עומק בשכל והבנה והשגה בחב"ד,

— שזהו ענינו של אדמו"ר הזקן שעל ידו באו הענינים דפנימיות התורה (זהר ותיקוני זהר של רשב"י, ובהמשך לזה תורתו של האריז"ל⁵²) באופן ד"יתפרנסון מיני⁵³, שע"ז פועלים ביאת משיח צדקנו⁵⁴ —

ובזה ניתוסף מדור לדור, עד לדורנו זה שזכה להוולד ולהתחיל לילך "מחיל אל חיל"⁵⁵ בזמנו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו.

[ולהעיר, שגם אלה שלידתם כפשוטה (היציאה לאויר העולם) היתה לפני כן — הנה כאשר מגיע הזמן שבו "נולד" ונתגלה הנשיא, הרי כיון ש"הנשיא הוא הכל"⁵⁶, נולדים גם הם מחדש, ועד לאופן נעלה יותר שלא בערך לגבי לידתם בפעם הראשונה.

ועאכו"כ ע"פ הרגילות שהיתה אצל כו"כ חסידים, שהיו מחשיבים (מסבירים ומפרסמים) שיום הולדתם הוא — הפעם הראשונה שבאו לליובאוויטש אל הרבי⁵⁷, אצל כל רבי בזמן נשיאותו, ועד"ז בזמן נשיאותו של נשיא דורנו — אלה שבאו ל"ליובאוויטש שבליובאוויטש" של נשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר].

וכיון שכן, הרי ניתוסף עוד יותר בכל הענינים כפי שהם בשמים ומעבר לים, ולמעלה אפילו משמים וים; וביחד עם זה, נעשים כל ענינים אלו באופן ש"קרוב אליך הדבר מאד בפ"ך ובלבבך לעשותו" — שזהו הפסוק שבחר אדמו"ר הזקן לייסד עליו את ספר התניא, תורה שבכתב דתורת חסידות חב"ד⁵⁸, כפי שנדפס בנוסח "דף-השער" שכתב אדמו"ר הזקן בעצמו: "מיוסד על פסוק כי קרוב אליך הדבר מאד בפ"ך ובלבבך לעשותו".



ההבנה וההשגה, דלא כבלימוד תושבע"פ, כמבואר בשו"ע (הל' ת"ת לאדה"ז ספ"ב. ושו"נ).

(52) שאמר ש"בדורות אלו האחרונים מותר ומצוה לגלות זאת החכמה" (תניא אגה"ק סכ"ו).

(53) ראה תקו"ז ת"ו בסופו. לקו"ש חכ"ד (54) ראה אגה"ק דהבעש"ט — נדפסה בכש"ט בתחילתו. ובכ"מ. (55) תהלים פד, ח. (56) פרש"י חוקת כא, כא. (57) ראה "היום יום" ל שבט. (58) ראה אגרות-קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ד ע' רסא. ועוד.

ע' 136 הערה 35.